

De grote rol van Pruisen in Europa

Tjerk de Reus

Toen in 2014 werd herdacht dat de Eerste Wereldoorlog een eeuw geleden was, stal Christopher Clark de show met een zeer knappe en meeslepende studie over de decennia voorafgaand aan de oorlog: *Slaapwandelaars - Hoe Europa in 1914 ten oorlog trok*. Opvallend in dit boek was niet alleen het vele materiaal dat deze Australische historicus presenteerde, op basis van de toenmalige diplomatieke betrekkingen, hij legde ook een fijnzinnig vermogen aan de dag om politieke verhoudingen te duiden en te analyseren.

Voor uitgeverij De Bezige Bij was het succes van *Slaapwandelaars* ongetwijfeld de reden om ook de vertaling van een eerder boek van Clark ter hand te nemen: zijn omvangrijke geschiedenis van Pruisen. Dit boek uit 2007 is nu verschenen - getiteld:

Ijzeren koninkrijk. Opkomst en ondergang van Pruisen 1600-1947 - en zal elke geïnteresseerde in de Europese geschiedenis mateloos weten te boeien. Het verhaal van Pruisen is onlosmakelijk verweven met de geschiedenis van ons werelddeel. Vanaf het prille begin rond 1600 tot en met de Tweede Wereldoorlog. In 1871 was onder leiding van Pruisen het verenigde Duitsland tot stand gekomen, maar de geest van Pruisen, met nadruk op discipline en militarisme, zou nog lang doorgewerkt hebben. Een grote plek krijgt vanzelf de kampioen van Pruisen toebedeeld, koning Frederik de Grote (1712-1786). Deze Frederik was niet alleen beroemd vanwege zijn militaire successen en de gebiedsuitbreiding die dat opleverde, hij was ook zeer geïnteresseerd in letteren en filosofie. Hij correspondeerde bijvoorbeeld met de Franse

Geschiedenis

Ijzeren koninkrijk. Opkomst en ondergang van Pruisen 1600-1947

Christopher Clark

De Bezige Bij
€ 59,90

filosoof Voltaire en nam zelfs een 'veldbibliotheek' mee als hij met zijn leger ten strijde trok. Hij schreef graag; zijn verzameld werk bestaat uit zo'n dertig delen.

Eenwording

Eigenlijk is elke periode van Pruisen interessant als Clark erover schrijft. Van bijzonder belang voor Pruisen is de situatie sinds de Franse Revolutie, de tijd van Napoleon en de Slag bij Waterloo (waarin het leger van Pruisen een belangrijke rol speelde). In de negentiende eeuw kwam een proces op gang naar eenwording van Duitsland, dat onder leiding van de Pruisische minister Otto von Bismarck tot voltooiing kwam. De laatste Pruisische vorst was keizer Wilhelm II, die zijn laatste jaren in Nederland doorbracht en in 1941 als ambteloos burger stierf.